

Učíme se příběhem (i v Městské knihovně Kolín) [1]

Autor:

- [JOUZOVÁ, Miroslava](#) [2]

Číslo:

- [2021, ročník 30, číslo 1](#) [3]

Rubrika:

- [Trendy v knihovnách](#) [4]

Klíčová slova:

- [čtenářská gramotnost](#) [5], [čtenářské kluby](#) [6], [čtení](#) [7], [Městská knihovna Kolín](#) [8]

Region:

- [02 Středočeský region](#) [9]

Pražská nezisková společnost [Nová škola. o. p. s.](#) [10], realizuje v rámci výzvy podporující propojování formálního a neformálního vzdělávání projekt [Učíme se příběhem](#) [11], který si klade tři základní cíle:

- vyučovat literaturu tak, abychom zároveň rozvíjeli čtenářství žáků;
- vybavit žáky nástroji, které jim umožní o literárních textech funkčně a systematicky přemýšlet a hovořit;
- propojit vzdělávací praxi 2. stupně základní školy v oblasti literatury se současnou literární vědou.

Školní čtenářské kluby

Před více než deseti lety vznikly v rámci neziskové organizace Nová škola, o.p.s., [tzv. školní čtenářské kluby](#) [12], volnočasová aktivita pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami. Jednou z inspirací pro vznik školních čtenářských klubů byly právě někdejší aktivity dětského oddělení [kolínských knihovny](#) [13].

Jak uvádí jejich spoluzakladatelka Irena Poláková:

„Jako dítě jsem chodila do knihovnického kroužku v kolínských knihovně. Kroužek jsem navštěvovala velmi ráda a cítila jsem se díky tomu výjimečně, jako někdo, komu se otevřely brány všech knih v knihovně. Chtěla jsem podobný zážitek zprostředkovat i současným

dětem. Jako první jsme při plánování projektového záměru tedy oslovili kolínskou knihovnu a požádali ji o spolupráci. Vstříc nám vyšel tehdejší ředitel Pavel Kárník, kterého plánovaný projekt zaujal.

Po rozhovoru v hlavní budově kolínské knihovny vznikl první čtenářský klub, tehdy alespoň ideově. Po pár měsících příprav přišli první žáci, kteří se scházeli pod vedením Mirky Jouzové a Tomáše Koleszára z kolínské knihovny a několika kolegyň – učitelek z 5. základní školy. Kluby byly tak úspěšné, že jsou v současné době podporovány i MŠMT ČR. Spolupráce mezi školou a knihovnou se natolik osvědčila, že jsme hledali další možnosti. Projekt Učíme se příběhem probíhá přímo ve výuce, účastní se ho pod vedením učitele a knihovníka celá třída. Naší obrovskou výhodou bylo, že s námi byli knihovníci a učitelé ochotni nadále spolupracovat.“

Čtenářské kluby

[14]

Logo čtenářských klubů (zdroj: Nová škola, o. p. s.)

Projekt Učíme se příběhem

Samotné realizaci ve výuce předcházela asi roční příprava. Učitelé a knihovníci se seznámili se základním konceptem naratologie, literární teorie, která může žákům pomoci lépe porozumět psanému textu. Cílem projektu bylo v průběhu jednoho školního roku učit asi dvanáctkrát v tandemu učitel – knihovník, a to jak ve škole, tak v knihovně.

Celkem se projektu účastní jedenáct škol a jedenáct knihoven napříč Českou republikou (Turnov, Semily, Praha, Liberec, Brno, Hlučín, Kolín, Vrdu u Čáslavi, Meziměstí, Písek a Frymburk), ve kterých vždy jeden knihovník spolupracuje s jedním či dvěma konkrétními učiteli na přípravě a ověření celého programu.

Teoretický rámec projektu poskytla naratologie, nauka o narativu. Nástroje naratologie mohou žáci vzápětí použít při čtení vlastních knih. Tím se zároveň připravují na pojetí literatury na střední škole.

Žáci se v rámci projektu měli účastnit šesti dvouhodinových lekcí v knihovně, kde se postupně měli seznamovat s jednotlivými naratologickými kategoriemi (postava, událost, prostor, vypravěč, čas), a to na čtenářských lekcích, které připravili učitel s knihovníkem. Následně měli nově nabyté znalosti aplikovat v navazující dílně čtení ve škole. Protipandemická opatření zabránila prozatím návštěvám žáků v knihovně, ale navzdory komplikacím byla většina lekcí realizována online. Náročná byla i samotná realizace – naratologie je věda, která se stále dynamicky vyvíjí; žákům tedy nebylo možné předávat exaktně ověřené poznatky, ale spíše vodítka k uchopení textu.

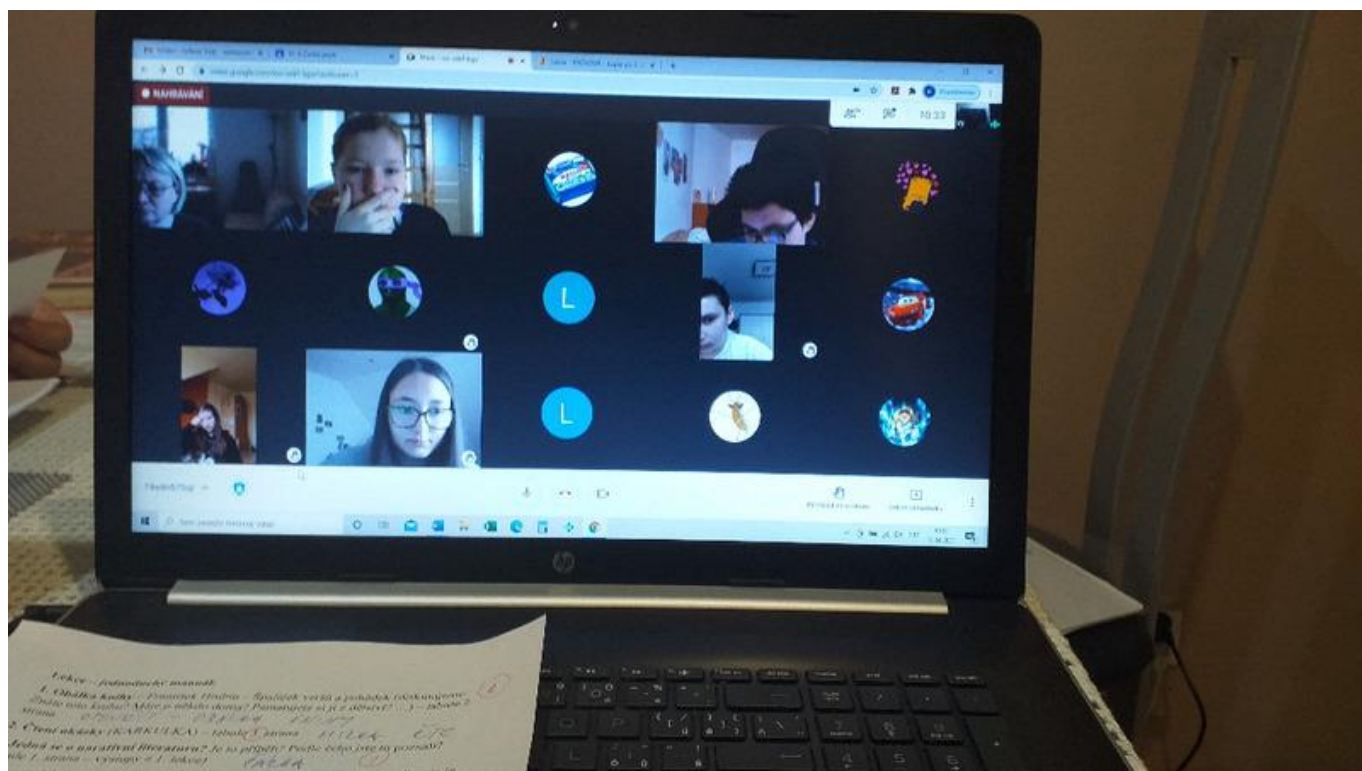

[15]

[16]

Z ověřování lekce (foto: Petra Kobelová, Knihovna F. V. Lorence Vrды)

[17]

Žáci při online ověřování (foto: Šárka Jelínková, 5. ZŠ Kolín)

V průběhu tří let trvání projektu vznikly tři úrovně programu – první úroveň pro 5. ročník, druhá úroveň pro 6. a 7. ročník (zde se na tvorbě podílela kolínská knihovna spolu s [5. základní školou](#) [18]), třetí úroveň pro 8. a 9. třídu.

Hodnocení projektových aktivit

Šárka Sedláčková, učitelka [ZŠ Skálova v Turnově](#) [19], která pilotovala první část programu spolu s turnovskou knihovnicí, uvádí:

„Nadšené byly (děti) zejména z dílen čtení, které vyžadovaly i při další práci s literaturou. Několikrát se stalo, že téma, které jsme společně načali v knihovně, si chtěly ještě dopovídat ve škole a dát mu víc času a prostoru. Užívaly si zejména to, že jim byly představeny knihy čtivé a nové. Několikrát se stalo, že si knihu, se kterou jsme pracovali, i následně přečetly. Ocenily, že získané dovednosti jsem zmínila i v dalších hodinách a tím si mohly téma ujasnit. Získaly veliký vhled do literatury a samy si vyzkoušely, že lze beletrii zkoumat z různých úhlů pohledu. Nejvíce je zaujala kategorie čas, prostor a postava. Domnívám se, že je program natolik ovlivnil, že si v letošním roce o dílny čtení vlastně řekly, a tak jaksí budeme trochu pokračovat v načatém. Bez spolupráce s knihovnou (v našem případě s Evou Kordovou) a loňskou přípravou bych se do toho letos asi nepustila.“

Knihovnice dětského oddělení Městské knihovny v Semilech Jana Baánová pak svou roli v projektu i jeho dopady na žáky v krátkosti shrnuje takto:

„Na počátku jsem měla trochu strach z neznámého, ale mám ráda výzvy. V polovině realizace jsem tomu porozuměla, začalo mě bavit zkoumat texty dopodrobna. Při ověřování mě potěšilo, že děti uměly naslouchat, diskutovat, celkově mě to uchvátilo, chci takto nad texty přemýšlet i dál a myslím, že i děti. Rozvíjí se jim představitivost, myšlení, jdou za text.“

Dodává jeden důležitý a zároveň uklidňující poznatek z praxe:

„Děti byly schopné naučit se nad texty přemýšlet, postupně získávaly potřebné čtenářské kompetence, vše je věcí tréninku.“

Knihovny, které se projektu účastní, jsou s výsledky velmi spokojeny, ať už ta naše kolínská nebo ty menší, jako jsou knihovny v [Meziměstí](#) [20] či ve [Vrdech](#) [21].

Martin Slavík z Městské knihovny Meziměstí uvádí:

„Spoluprací na projektu Učíme se příběhem naplňujeme náš cíl dlouhodobě a trvale spolupracovat se školou. Setkání se žáky v prostoru knihovny nám umožňuje představit naše služby a samotná práce se čtenářskými lekcemi napomáhá rozvíjet čtenářskou gramotnost žáků. Novou zkušeností pro mě bylo zúčastnit se formální výuky, seznámit se s metodami a formami práce s dětmi a velkým přínosem hlubší náhled do naratologických pojmů.“

Petra Kobelová z Knihovna F. V. Lorence Vrdu hodnotí:

„Za možnost zapojit sebe a knihovnu do projektu Učíme se příběhem jsem velice vděčná. Naše knihovna skrze projekt získala cenné zkušenosti, zdroje materiálů a kontaktů na inspirativní, vstřícné a otevřené kolegy. Díky vytvořeným materiálům budou programy pro školy a děti zábavnější i profesionálnější.“

Za kolínskou knihovnu bych doplnila, že jsem vděčná za příležitost vidět děti při práci s knižním textem při hledání různých kategorií naratologie. Lépe jim pak mohu nabízet a doporučovat vhodné tituly knih. Podnětná je i týmová práce učitele s knihovníkem. Učitel ví, co se děti daného věku mohou naučit, a knihovník posiluje neformálnost učení.

[22]

Setkání projektového týmu knihovníků a učitelů (foto: Ester Šebestová, Nová škola, o. p. s.)

Závěrem

Učíme se příběhem je projekt, v němž se neučili jen žáci, ale i učitelé a knihovníci, a to nejen novým přístupům k rozboru textu, ale i vzájemné spolupráci na pravidelných školních aktivitách. Realizované hodiny v knihovně (případně online) netvořily rozšiřující část výuky, ale přímo součást školního kurikula, která by mohla i v budoucnu zahrnovat pravidelnou účast knihovníka a spolupráci s knihovnou. Úspěšná pilotáž projektu snad otevře cestu k další, hlubší a systémové spolupráci mezi školou a knihovnou – k tandemovému učení. Je totiž zřejmé, že obě profese si mají co nabídnout. Nezastupitelná role knihovníků je právě ve znalosti dětské literatury, ve schopnosti doporučit knihu přímo konkrétnímu čtenáři a umožnit tak příběhu působit nejen jako zdroj poznání světa, ale i jako prostředek terapie a uzdravení. Právě seznámení se se světy literárních příběhů, proniknutí do jejich hlubin, ale i možnost je uchopit s určitým čtenářským nadhledem žáci uvádějí jako největší přínos projektu. Doufáme, že připravené lekce osloví větší množství škol i knihoven, aby podobná dobrodružství při noření se do textů knih mohla prožívat většina žáků.

Podrobnější informace můžete nalézt na [webu Čtenářské kluby](#) [12].

Projekt Učíme se příběhem byl financován z prostředků Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání a státního rozpočtu ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

[23]

URL zdroje: <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/ucime-se-pribehem-i-v-mestske-knihovne-kolin>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/ucime-se-pribehem-i-v-mestske-knihovne-kolin>
- [2] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/autori/jouzova-miroslava>
- [3] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1>
- [4] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/rubriky/trendy-v-knihovnach>
- [5] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ctenarska-gramotnost>
- [6] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/ctenarske-kluby>
- [7] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/cteni>
- [8] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/mestska-knihovna-kolin>
- [9] <https://bulletinskip.skipcr.cz/vsechna-cisla/regiony/02-stredocesky-region>
- [10] <http://www.novaskolaops.cz/>
- [11] <http://www.novaskolaops.cz/ucime-se-pribehem-o-projektu>
- [12] <https://new.ctenarskekluby.cz/>
- [13] <https://www.knihovnakolin.cz/>
- [14] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova5.png>
- [15] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova3.jpg>
- [16] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova4.jpg>
- [17] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova1.jpg>
- [18] <https://www.5zskolin.cz/>
- [19] <https://zsskalova.cz/>
- [20] <https://knihovnamezimesti.webk.cz/>
- [21] <https://www.obecvrdy.cz/volny-cas/knihovna/>
- [22] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova2.jpg>
- [23] <https://bulletinskip.skipcr.cz/sites/default/files/images/830/jouzova6.jpg>